

Rb Den Bosch, 16 mei 2007, BUMA v Scholen

AUTEURSRECHT

Onderwijsexceptie

Muziek tijdens feesten, zoals Kerst, Sinterklaas en carnaval of tijdens schoolfeesten en schooluitvoeringen, valt niet onder onderwijsexceptie

Artikel 12 lid 5 van de Auteurswet houdt voor zover hier van belang in dat onder op- of uitvoeringen of voorstellingen in het openbaar (waarvoor dus toestemming is vereist) niet worden begrepen die welke uitsluitend dienen tot het onderwijs en deel uitmaken van het schoolwerkplan of leerplan. Deze onderwijsexceptie moet, gelet op de tekst van de wet en de parlementaire geschiedenis, restrictief worden geïnterpreteerd. (...) Hoewel de rechtbank met het regionaal bestuur en de stichtingen van oordeel is dat het (leren) maken van muziek en het bewegen op muziek heden ten dage een onmiskenbaar bestanddeel vormt van het onderwijs op basisscholen, deelt zij, gelet op het hiervoor overwogene, niet de mening van het regionaal bestuur en de stichtingen dat ook muziek gemaakt tijdens feesten, zoals Kerst, Sinterklaas en carnaval of tijdens schoolfeesten en schooluitvoeringen valt onder de onderwijsexceptie van artikel 12 lid 5 Auteurswet. Immers, ook indien het gebruik van muziek tijdens dergelijke feesten en gelegenheden expliciet deel uit zou maken van het leerplan of plaats zou vinden binnen het kader van het officiële rooster, vervult deze mede een recreatieve functie. Deze muziek dient daarom niet uitsluitend tot het onderwijs. Volledigheidshalve merkt de rechtbank op dat ter zitting is gebleken dat partijen het erover eens zijn dat muziekgebruik in het kader van het lesgeven, waaronder muziekgebruik tijdens het bewegingsonderwijs, wél onder de onderwijsexceptie valt.

Vindplaatsen: [Boek9](#); AMI 2007, nr. 16, p. 133, m.nt. Visser; IER 2007, nr. 80, p. 304.

Rb Den Bosch, 16 mei 2007

(J.F.M. Pols)

(...)

zaaknummer / rolnummer: 137758/ HA ZA 06-272

Vonnis van 16 mei 2007

in de zaak van

de vereniging met volledige rechtsbevoegdheid
VERENIGING BUMA,

gevestigd te Amstelveen,
eiseres,
procureur mr. J.E. Lenglet,
advocaat mr. S.R.M.T. Janssen,
tegen

1. de openbare rechtspersoon
REGIONAAL BESTUUR OPENBAAR ONDERWIJS
DE KEMPEN,

gevestigd te Valkenswaard,

2. de stichting

STICHTING KATHOLIEK ONDERWIJS
ZUID/OOST KEMPEN,

gevestigd te Veldhoven,

3. de stichting

STICHTING KATHOLIEK PRIMAIR ONDERWIJS
KEMPENLAND,

gevestigd te Veldhoven,

4. de stichting

STICHTING VELDVEST,

gevestigd te Veldhoven,

gedaagden,

procureur mr. J.E. Benner,

advocaat mr. M.S. Pouw.

Partijen zullen hierna "Buma" en "het regionaal bestuur en de stichtingen" genoemd worden.

1. De procedure

1.1. Het verloop van de procedure blijkt uit:

- het tussenvonnis van 30 augustus 2006;

- het proces-verbaal van comparitie van 4 januari 2007.

1.2. Ten slotte is vonnis bepaald.

2. De feiten

2.1. Buma behartigt de belangen van de bij haar aangesloten componisten en tekstdichters. Om auteursrechtelijk beschermde muziekwerken behorende tot het Buma-repertoire openbaar te maken, is in beginsel toestemming van Buma nodig. In de regel wordt deze toestemming verkregen door het muziekgebruik bij Buma aan te melden en de verschuldigde vergoeding te betalen. Voor basisscholen die gebruik maken van het Bumarepertoire, voor zover dat niet valt onder de zogenaamde onderwijsexceptie van artikel 12 lid 5 Auteurswet, geldt een speciaal tarief, te weten het Tarief basisonderwijs. 2.2. Het regionaal bestuur en de stichtingen zijn openbare rechtspersonen als bedoeld in respectievelijk artikel 47 van de Wet op het Primair onderwijs (WPO) en artikel 55 WPO. Zij oefenen taken en bevoegdheden uit ten aanzien van de onder hen ressorterende basisscholen.

3. Het geschil

3.1. Buma vordert na wijziging van de eis - samengevat

- dat de rechtbank, bij vonnis, uitvoerbaar bij voorraad:

- het regionaal bestuur en de stichtingen als bevoegd gezag van de door hen in stand gehouden scholen verbiedt om muziekwerken behorende tot het Bumarepertoire openbaar te maken, zonder dat daarvoor voorafgaande toestemming is verkregen van Buma of enige derde die gerechtigd is om toestemming te verlenen, op straffe van verbeurte van een dwangsom;

- het regionaal bestuur en de stichtingen afzonderlijk veroordeelt om binnen 7 dagen na betekening van dit vonnis aan Buma te voldoen de verschuldigde vergoe-

ding voor de jaren 2003 tot en met 2007 conform het Tarief basisonderwijs, te vermeerderen met BTW, alsmede met de wettelijke rente vanaf de datum van de dagvaarding tot aan de dag der algehele voldoening;

- het regionaal bestuur en de stichtingen hoofdelijk veroordeelt binnen 7 dagen na betekening van dit vonnis aan Buma een bedrag van € 467,01, althans een door de rechtbank in goede justitie te bepalen bedrag, te voldoen ter zake van buitengerechtelijke incassokosten, des dat betaling door de ene gedaagde de andere gedaagden zal bevrijden;

- het regionaal bestuur en de stichtingen hoofdelijk veroordeelt in de kosten van het geding, des dat betaling door de ene gedaagde de andere gedaagden zal bevrijden.

3.2. Buma legt - zakelijk weergegeven - het volgende aan haar vorderingen ten grondslag. In onder het bestuur van het regionaal bestuur en de stichtingen ressorterende scholen worden muziekwerken behorende tot het Buma-repertoire openbaar gemaakt. Ter zake van niet educatief muziekgebruik, dat wil zeggen muziekgebruik dat niet onder de zogenaamde onderwijsexceptie van artikel 12 lid 5 Auteurswet valt, hebben deze scholen in april 2003 ofwel een factuur ofwel een brief ontvangen, waarin door Buma is gevraagd opgave te doen van het gemiddelde aantal muziekactiviteiten per school, per jaar. De onder het bestuur van het regionaal bestuur en de stichtingen ressorterende scholen hebben echter geweigerd opgave te doen van het niet-educatieve muziekgebruik of de gefactureerde bedragen onbetaald gelaten. Anders dan het regionaal bestuur en de stichting kennelijk menen, dient de onderwijsexceptie van artikel 12 lid 5 Auteurswet zeer restrictief te worden uitgelegd. Muziek die ten gehore wordt gebracht tijdens Sinterklaasvieringen, Kerstvieringen, carnaval, week- of jaaropeningen, playbackshows en musicals en tijdens het overblijven en dergelijke op scholen, valt niet onder de onderwijsexceptie, omdat deze muziek niet uitsluitend een educatief doel dient. Nu sommatie niet heeft mogen baten, is Buma genoodzaakt in rechte betaling van de verschuldigde vergoeding te vorderen. Buma maakt tevens aanspraak op de door haar gemaakte buitengerechtelijke incassokosten.

3.3. Het regionaal bestuur en de stichtingen voeren - zakelijk weergegeven - het volgende verweer. Het regionaal bestuur en de stichtingen erkennen gebruik van auteursrechtelijk beschermde muziek dat niet onder de onderwijsexceptie van artikel 12 lid 5 Auteurswet valt op een aantal van de onder hen ressorterende scholen. De facturen van Buma die daarop gebaseerd zijn, zullen worden betaald. Buma stelt ten onrechte dat ook op de overige scholen niet onder de onderwijsexceptie vallend gebruik is gemaakt van auteursrechtelijk beschermde muziek. Het geven van primair onderwijs heeft tegenwoordig een ruimere strekking dan Buma kennelijk veronderstelt. Het onderwijs bevordert de brede vorming van kinderen. Daartoe behoort onder meer de ontwikkeling van creativiteit. Het luisteren naar muziek, het leren van liedjes, het leren ritme instrumenten te gebruiken, het spelen van muziek en het

bewegen op muziek behoren daartoe. De muziekopvoeringen waarbij leerlingen binnen schoolverband zelf creatief met muziek en dans bezig zijn, zoals de veel voorkomende musicals, playbackshows en koortjes, zijn onmiskenbare bestanddelen van het onderwijs, niet alleen krachtens de communis opinio in het onderwijsveld, maar ook op grond van de door de wetgever opgelegde kerndoelen. Expressieavonden en religieuze en culturele vieringen, zoals Kerst, carnaval en Sinterklaas, vallen mitsdien onder de onderwijsexceptie. Bij de scholen die aan Buma hebben opgegeven dat bij hen geen muziek ten gehore wordt gebracht, waarvoor een regeling met Buma nodig is, komt geen andere muziek voor dan de hiervoor bedoelde voor het onderwijs noodzakelijke en in het onderwijs geïntegreerde muziekbeoefening, waarop de vrijstelling ex artikel 12 lid 5 Auteurswet van toepassing is. Voor zover sprake is van bewijs van het gebruik van het Buma-repertoire door de scholen, is dit bewijs onrechtmatig verkregen. De medewerker van Buma die heeft verklaard over het muziekgebruik, heeft de scholen namelijk onbevoegd en zonder toestemming betreden.

4. De beoordeling

4.1. Artikel 12 lid 5 van de Auteurswet houdt voor zover hier van belang in dat onder op- of uitvoeringen of voorstellingen in het openbaar (waarvoor dus toestemming is vereist) niet worden begrepen die welke uitsluitend dienen tot het onderwijs en deel uitmaken van het schoolwerkplan of leerplan. Deze onderwijsexceptie moet, gelet op de tekst van de wet en de parlementaire geschiedenis, restrictief worden geïnterpreteerd. In de nadere memorie van toelichting (7877, nr.11, pagina 5) is onder meer het volgende over de onderwijsexceptie vastgelegd: "*Daarmee wordt de in het verslag gedane suggestie gevolgd om de uitzonderingen te beperken tot datgene wat binnen het kader van het officiële rooster plaatsvindt. Schoolvoorstellingen door leerlingen. muziek gespeeld tijdens schoolfeesten etc. vallen hier dus buiten. (...). Zij (de minister van justitie c.s.) beschouwen de gemaakte uitzondering daarom als in het algemeen belang gerechtvaardigd, te meer omdat deze in de voorgestelde tekst zo beperkt mogelijk is gehouden.*"

4.2. Hoewel de rechtbank met het regionaal bestuur en de stichtingen van oordeel is dat het (leren) maken van muziek en het bewegen op muziek heden ten dage een onmiskenbaar bestanddeel vormt van het onderwijs op basisscholen, deelt zij, gelet op het hiervoor overwogene, niet de mening van het regionaal bestuur en de stichtingen dat ook muziek gemaakt tijdens feesten, zoals Kerst, Sinterklaas en carnaval of tijdens schoolfeesten en schooluitvoeringen valt onder de onderwijsexceptie van artikel 12 lid 5 Auteurswet. Immers, ook indien het gebruik van muziek tijdens dergelijke feesten en gelegenheden expliciet deel uit zou maken van het leerplan of plaats zou vinden binnen het kader van het officiële rooster, vervult deze mede een recreatieve functie. Deze muziek dient daarom niet uitsluitend tot het onderwijs. Volledigheidshalve merkt de rechtbank op dat ter zitting is gebleken dat partijen het erover eens zijn dat muziekgebruik in het kader van

het lesgeven, waaronder muziekgebruik tijdens het bewegingsonderwijs, wél onder de onderwijsexceptie valt.

4.3. Bij conclusie van antwoord hebben het regionaal bestuur en de stichtingen wat betreft een aantal scholen betwist dat op die scholen muziek wordt gebruikt die onder het Bumarepertoire valt. Ter zitting hebben zij echter benadrukt dat het er hen om gaat dat genoemd muziekgebruik naar hun oordeel onder de onderwijsexceptie valt en hebben zij tegenover de uitgebreide documentatie van Buma met betrekking tot het gebruik van het Buma-repertoire (voor een groot deel bestaand uit afdrucken van websites van de scholen) geen gemotiveerd verweer gevoerd. Daarmee is als enerzijds gesteld en anderzijds onvoldoende gemotiveerd betwist vast komen te staan dat deze scholen muziek gebruiken die onder het Bumarepertoire valt.

4.4. Het verweer dat het bewijs van het muziekgebruik onrechtmatig is verkregen kan het regionaal bestuur en de stichtingen niet baten. Het muziekgebruik staat immers vast, zoals hiervoor is overwogen. Bovendien geldt dat - zelfs als op dit punt nog bewijslevering en bewijswaardering aan de orde geweest zouden zijn - het gebruik van onrechtmatig verkregen bewijs in een civiele procedure niet per definitie ontoelaatbaar is.

4.5. Nu het regionaal bestuur en de stichtingen niet hebben betwist dat tijdens genoemde feesten en gelegenheden op de onder hen ressorterende scholen gebruik is gemaakt van tot het Buma-repertoire behorende muziek, zonder dat de daarvoor verschuldigde vergoeding aan Buma is afgedragen, zullen de vorderingen van Buma worden toegewezen als na te melden. De gevorderde dwangsomsanctie zal worden afgewezen, nu vooralsnog geen aanleiding bestaat te veronderstellen dat het regionaal bestuur en de stichtingen zullen handelen in strijd met dit vonnis.

4.6. Het regionaal bestuur en de stichtingen zullen als de grotendeels in het ongelijk gestelde partij worden veroordeeld in de kosten van de procedure.

5. De beslissing

De rechtbank:

- verbiedt het regionaal bestuur en de stichtingen als bevoegd gezag van de onder hen ressorterende basis-scholen om muziekwerken behorende tot het Buma-repertoire openbaar te maken, zonder dat daarvoor, voor zover nodig, voorafgaande toestemming is verkregen van Buma of enige derde die gerechtigd is om toestemming te verlenen;

- veroordeelt het regionaal bestuur en de stichtingen, ieder voor zich, om binnen 7 dagen na betekening van dit vonnis aan Buma te voldoen de verschuldigde vergoeding voor de jaren 2003 tot en met 2007 conform het Tariefbasisonderwijs, te vermeerderen met BTW, alsmede met de wettelijke rente vanaf de datum van de dagvaarding tot aan de dag der algehele voldoening;

- veroordeelt het regionaal bestuur en de stichtingen hoofdelijk binnen 7 dagen na betekening van dit vonnis aan Buma te voldoen een bedrag van € 467,01 (vierhonderd zevenenzestig euro en één euro cent) ter zake van buitengerechtigde incassokosten;

- veroordeelt het regionaal bestuur en de stichtingen hoofdelijk in de kosten van de procedure, aan de zijde van Buma tot aan deze uitspraak begroot op € 1.087,32;
- wijst af het meer of anders gevorderde.
